

Aan de leden van de
verenigde vergadering

Rotterdam, 21 augustus 2006 V.V.: 27 september 2006

Onderwerp: Begrotingsvergelijking 2006 Agendapuntnr: 22
Bijlagen: Samenvatting begrotings-
vergelijking 2006

Deze notitie is een toelichting op de samenvatting van de begrotingsvergelijking 2006. Doel van deze toelichting is de positie van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK) in de begrotingsvergelijking 2006 te verduidelijken. In deze notitie wordt de ambitie van HHSK op vier belangrijke beleidsthema's en op tien beleidsvelden toegelicht. Ook wordt de positie van HHSK qua kosten, opbrengsten, lastendruk en tarieven beschreven.

Beleidsambities

HHSK heeft voor het eerst sinds de fusie deelgenomen aan het beleidsgedeelte van de begrotingsvergelijking. In 2005 werd alleen het financiële gedeelte ingevuld. In de begrotingsvergelijking 2006 is een hoog ambitieniveau aangegeven met groen, een middenambitieniveau met geel en een laag ambitieniveau met rood. Waterschappen die op onderdelen geen gegevens hebben aangeleverd, krijgen geen punten toegekend en zijn in het wit weergegeven. Dit is bij HHSK een aantal keren het geval, omdat we bij onzekerheid ervoor gekozen hebben niets in te vullen. Dat heeft nadelige consequenties voor de positie van HHSK op het beleidsthema 'Kaderrichtlijn Water' en de beleidsvelden 'waterkeringen', 'watersystemen', 'wegen' en 'beheersing van lozingen'. De secretaris van de begrotingsvergelijking gaf achteraf de volgende uitleg: *"Niet ingevulde vragen worden in de score meegerekend alsof ze wel ingevuld hadden kunnen worden. Conclusie is dat je beter iets aan kunt leveren dan niets. Een lage ambitie levert dan in ieder geval nog een punt op terwijl een lege cel niets oplevert."* Dit is een leerpunt voor de volgende begrotingsvergelijking. Overigens hebben ook andere waterschappen op sommige beleidsaspecten geen gegevens aangeleverd.

Verder is het voor de beeldvorming belangrijk te realiseren dat een hoog ambitieniveau niet als 'goed' en een laag ambitieniveau niet als 'slecht' gelezen mag worden. Waterschappen maken keuzes en stellen prioriteiten. Dit betekent dat bewust kan worden gekozen voor een lagere ambitie voor bepaalde beleidsvelden, bijvoorbeeld om de lastendruk beperkt te houden of om hogere ambities te kunnen realiseren op andere beleidsvelden. De gebiedskenmerken van een waterschap zijn vaak ook van invloed op de ambitie die kan worden gerealiseerd.

1. Ambities op vier belangrijke beleidsthema's

• Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW)

In 2006 is het belangrijkste aandachtspunt van het NBW het compleet krijgen van de wateropgave, met name voor het stedelijk gebied. HHSK heeft een hoog ambitieniveau op dit beleidsthema, omdat de stedelijke wateropgave medio 2006 volledig in beeld is en deze wateropgave waar nodig wordt vastgelegd in stedelijke waterplannen. Tevens heeft HHSK een hoge ambitie, omdat eind 2006 maatregelen n.a.v. de wateropgave voor het landelijk gebied grotendeels in voorbereiding zijn en watertekorten dan volledig in beeld zijn.

- **Waterstaatkundige veiligheid**
Voor de waterstaatkundige veiligheid zijn de regionale waterkeringen van groot belang. De veiligheidstoetsing van regionale waterkeringen is pas mogelijk als de provincie de eisen heeft geformuleerd. Dat is in Zuid-Holland nog niet het geval. Gemiddeld genomen verwachten de waterschappen in 2009 hun toetsing van de regionale waterkeringen volledig te hebben afgerond. HHSK verwacht dit in 2010 af te ronden. Enkel op basis van dit gegeven is de rangorde tussen waterschappen bepaald. HHSK noteert daarom een middenambitie.
- **Kaderrichtlijn Water (KRW)**
De verplichtingen die voortvloeien uit de KRW zijn vastgelegd in de richtlijn zelf, de verankering van de KRW in nationale wetgeving en het stappenplan van het Landelijk Bestuurlijk Overleg Waterbeheer (LBOW) voor de implementatie. Alle KRW-stappen worden regionaal afgestemd per deelstroomgebied en nationaal door het LBOW. In 2006 gaat de aandacht vooral uit naar het monitoringprogramma en het voorkeurscenario van maatregelen dat op nationaal niveau moet worden bepaald in het kader van de 'Decembernota 2006'. Volgens de auteurs van het rapport wordt de planning voor de KRW niet altijd gehaald omdat er onduidelijkheid bestaat over een aantal KRW-opgaven en omdat onduidelijk is wat nu precies de verplichtingen en wensen zijn van het LBOW. Voorbeeld van vertraging is het bepalen van een voorkeurscenario van maatregelen die nodig zijn om de KRW doelen te halen. Iets meer dan de helft van de waterschappen verwacht het voorkeurscenario tijdig voor het volledige gebied te kunnen maken om in te brengen in de Decembernota 2006. HHSK heeft diverse scenario's opgesteld, maar nog geen voorkeur uitgesproken. In KRW-termen: er is sprake van inperking van de bandbreedte qua doelen, maatregelen en kosten. In 2007 zal HHSK het voorkeurscenario bepalen. Op dit beleidsaspect heeft HHSK dus een lagere ambitie dan sommige andere waterschappen.
Het onderwerp monitoring is dit jaar een belangrijk aspect omdat de monitoring-programma's voor 1 januari 2007 operationeel moeten zijn. Het volledig meten van prioritaire stoffen en ecologische monitoring zijn daarbij de nieuwe aspecten t.o.v. de tot nu toe gebruikte werkwijze. HHSK verwacht dat eind 2006 alle waterlichamen worden geanalyseerd voor prioritaire stoffen. Dit betekent een hoge ambitie. De vraag 'bij hoeveel procent van de meetpunten vindt ecologische monitoring plaats?' heeft HHSK niet ingevuld. Navraag leert dat HHSK op 16% van de meetpunten een ecologische beoordeling uitvoert. Dit komt overeen met een relatief lage ambitie. Mede daardoor vertoont HHSK een lage ambitie op het totale beleidsthema KRW. Om dat beeld te nuanceren: HHSK heeft op twee van de vier beleidsaspecten van de KRW een hoge ambitie, op één beleidsaspect een lage ambitie (voorkeurscenario KRW) en één beleidsaspect is niet ingevuld (ecologie).
- **Grondwaterbeheer**
Ten aanzien van het grondwater zijn twee actuele aspecten in beeld gebracht, namelijk de stedelijke grondwaterproblematiek en de overdracht van vergunningverlening grondwateronttrekkingen aan waterschappen. Ruim de helft van de waterschappen willen een grondwatertaak op zich nemen of hebben deze taak al in portefeuille. De waterschappen die hiertoe nog geen intentie hebben uitgesproken (waaronder HHSK), zijn ook de waterschappen die zich nog niet actief opstellen ten aanzien van de stedelijke grondwaterproblematiek. Op dit beleidsaspect vertoont HHSK dus een lage ambitie.

Ambities op tien beleidsvelden

2. Planvorming

Het intern beleid van het waterschap wordt meestal in twee strategische plannen verwoord: het waterbeheersplan en het waterkeringenbeheersplan. De waterschappen die belast zijn met de zorg voor het wegbeheer of vaarwegbeheer hebben daar veelal ook nog onderscheiden beheersplannen voor. In 2006 is HHSK wettelijk verplicht het waterbeheersplan te herzien. Het nieuwe waterbeheersplan staat geagendeerd voor de verenigde vergadering van september 2006.

Samenwerking in de waterketen staat in de politieke en maatschappelijke belangstelling en krijgt bijvoorbeeld handen en voeten in de planvorming van het extern beleid van een

waterschap. Het gezamenlijk met gemeenten uitvoeren van een optimalisatiestudie met betrekking tot de afvalwaterketen is vaak de eerste stap van samenwerking. Op dit aspect vertoont HHSK een middenambitie. Verder verwacht HHSK eind 2006 met vier van de zestien gemeenten een samenhangende visie op de waterketen te hebben ontwikkeld. HHSK loopt daarmee wat achter op het landelijk gemiddelde. Anderzijds laat HHSK een hoge ambitie zien als het gaat om de betrokkenheid bij en beïnvloeding van de plannen van derden die aan het waterbeleid raken, want HHSK brengt over alle RO-plannen een wateradvies uit. Op alle overige aspecten van planvorming vertoont HHSK een middenambitie.

3. Aanleg en onderhoud waterkeringen

HHSK vertoont een lage ambitie op het totale beleidsveld waterkeringen, omdat men op één beleidsaspect geen gegevens heeft aangeleverd. Het betreft het onderdeel beheersregisters. Een beheersregister geeft de werkelijke situatie van een waterstaatswerk weer. HHSK heeft hierover geen gegevens verstrekt, omdat de definitie van een beheersregister te algemeen is. Een modern geografisch informatiesysteem kan een beheersregister zijn, maar een kast vol onderzoeksgegevens kan ook voldoen als beheersregister. HHSK heeft vanaf mei 2005 het geografisch informatiesysteem Intwis waterkering geïmplementeerd en gevuld met basisgegevens over de primaire waterkeringen. Op alle overige aspecten van het beleidsveld waterkeringen vertoont HHSK een hoge of middenambitie. HHSK heeft bijvoorbeeld alle primaire waterkeringen en bijna alle regionale waterkeringen opgenomen in een digitale en volledig ingevulde legger. Daarmee vertoont HHSK een hoge ambitie.

4. Aanleg en onderhoud watersystemen

HHSK vertoont een lage ambitie op het totale beleidsveld watersystemen. Dit wordt mede veroorzaakt door het ontbreken van gegevens op het beleidsaspect natuurvriendelijke oevers. HHSK heeft het percentage oevers met natuurvriendelijke inrichting niet aangeleverd, omdat in het huidige waterbeheersplan geen ambitie in zulke concrete termen is geformuleerd. Voor de jaren 2007 en daarna heeft HHSK wel concrete plannen om meer oevers natuurvriendelijk in te richten. In het WBP 2007-2010 zal de ambitie worden uitgesproken om vanaf 2007 jaarlijks 10-15 km oever natuurvriendelijk aan te leggen, zodat eind 2009 circa 10% van de hoofdwatgangen natuurvriendelijk is ingericht.

Verder vertoont HHSK een lage ambitie op de beleidsaspecten peilbesluiten en leggers, omdat circa 75% van het beheersgebied een door de provincie goedgekeurd peilbesluit heeft. Bij het merendeel van de waterschappen is dat 90%. HHSK verwacht dat eind 2007 het gehele beheersgebied een door de provincie goedgekeurd peilbesluit heeft.

Ook is voor ongeveer 50% van het beheersgebied een actuele legger beschikbaar, terwijl het landelijk gemiddelde op 65% ligt. Voor de watersystemen in de Krimpenerwaard beschikt HHSK over een actuele legger, voor het gebied Schieland nog niet. HHSK verwacht deze achterstand in 2008 in te lopen, omdat het vullen van de legger een langdurig traject is waar veel onderzoek bij komt kijken.

5. Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken

De zuiveringsprestatie van HHSK ligt rond het landelijk gemiddelde van 84%. Toch vertoont HHSK een hoge ambitie op het totale beleidsveld. Dat heeft twee oorzaken. Ten eerste voldoet HHSK volledig aan de met de gemeenten afgesproken afnameverplichting. Ten tweede werkt HHSK milieubewust, want er wordt relatief veel fosfaat op biologische wijze verwijderd en er wordt relatief veel groene stroom ingekocht (10% van het totale stroomverbruik).

6. Aanleg en onderhoud wegen

Vier deelnemers aan de begrotingsvergelijking 2006 hebben wegenbeheer in het takenpakket. Samen met Zeeuwse Eilanden vertoont HHSK een relatief lage ambitie op het totale beleidsveld wegenbeheer. Dit wordt met name veroorzaakt door het ontbreken van gegevens op het beleidsaspect CROW-beleidsprofielen. De andere drie waterschappen geven aan dat hun ambities conform het CROW-beleidsprofiel "R" zijn. "R" staat voor verhardingsonderhoud voor wat gemiddeld gangbaar is in Nederland voor de thema's veiligheid, bereikbaarheid, comfort, aanzien, leefbaarheid en milieu. Alleen Zeeuwse Eilanden en HHSK besteden in het wegenbeleidsplan aandacht aan alle zes thema's. Uit

o.a. de doorlichting wegenbeheer blijkt dat ook HHSK een gemiddelde ambitie conform het profiel "R" hanteert.

Drie van de vier waterschappen volgen de nationale doelstellingen zoals verwoord in de Nota Mobiliteit. Ook HHSK volgt de Nota Mobiliteit in bijvoorbeeld het project Duurzaam Veilig in de Krimpenerwaard.

Daarnaast vertoont HHSK een relatief hoge ambitie op twee andere aspecten van het wegenbeheer. Zo wordt gladheid op wegen preventief bestreden waardoor de zoutbelasting op de bermen en het oppervlaktewater kleiner is. Ook onderhoudt HHSK de bermen voor een substantieel deel op ecologische wijze. HHSK heeft milieubewust wegenbeheer dus hoog in het vaandel staan.

7. Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens
Niet van toepassing voor HHSK.

8. Vergunningverlening en handhaving Keur

De Keur is een eigen verordening van de waterschappen en biedt de waterschappen relatief veel beleidsvrijheid. Hierdoor kan de Keur optimaal afgestemd worden op het specifieke watersysteem. Landelijk wordt, in het kader van de reductie van administratieve lasten voor burgers en bedrijfsleven, steeds meer de nadruk gelegd op deregulering. Algemene regels voor bepaalde activiteiten, waardoor geen vergunningen meer aangevraagd hoeven te worden, zijn hierbij een goed hulpmiddel. Vrijwel alle waterschappen hebben algemene regels vastgesteld. HHSK heeft iets meer situaties in algemene regels vastgelegd dan de meeste waterschappen. Mede daardoor vertoont HHSK een hoge ambitie op het totale beleidsveld Keur. Ook blijft HHSK binnen de wettelijke termijn van acht weken voor het afhandelen van een vergunningaanvraag. Tenslotte blijkt het bij steeds meer waterschappen mogelijk om een Keurvergunning via internet aan te vragen. Over het algemeen worden de aanvraagformulieren gedownload en dient de aanvraag per post ingediend te worden. Zo ook bij HHSK. Gezien de landelijke ontwikkelingen (zoals "Andere Overheid") is de verwachting dat waterschappen de digitale dienstverlening op korte termijn uitbreiden. HHSK is bijvoorbeeld met het project 'eFormulieren' gestart.

9. Beheersing van lozingen

Waterschappen reguleren emissies naar oppervlaktewater door de aanvaardbare emissies vast te leggen in vergunningen op grond van de Wet Verontreiniging Oppervlaktewater (Wvo). De mediaanwaarde van het percentage lozingen die eind 2006 zullen zijn voorzien van adequate vergunningen bedraagt meer dan 90%. HHSK heeft geen gegevens aangeleverd op dit beleidsaspect, maar navraag leert dat van alle lozingen men circa 90% van een adequate vergunning heeft voorzien. Dit komt overeen met een middenambitie. Het ontbreken van gegevens op dit beleidsaspect verklaart grotendeels de lage ambitie die HHSK vertoont op het totale beleidsveld beheersing van lozingen. Deze ambitie wordt ook veroorzaakt door de positie van HHSK op het beleidsaspect 'controle-intensiteit van vergunningen'. Het aantal controles van vergunningen die de waterschappen voornemens zijn uit te voeren is afgezet tegen het aantal vergunningen dat in beheer is. De waterschappen controleren gemiddeld bijna één keer per jaar een vergunning. HHSK controleert een vergunning gemiddeld één keer per 5 jaar, omdat het bij 9 van de 10 vergunningen om afstromend hemelwater van verhard oppervlak naar oppervlaktewater gaat. De overige vergunningen worden 4 tot 6 keer per jaar gecontroleerd. De activiteiten die onder algemene regels vallen worden door andere waterschappen veel minder frequent gecontroleerd (mediaanwaarde: één keer per 5 jaar). HHSK controleert deze activiteiten gemiddeld één keer per 2,5 jaar.

Op het beleidsaspect 'percentage basisinspanning gerealiseerd door gemeenten' vertoont HHSK een middenambitie. De realisatie van de basisinspanning eind 2006 is een maatstaf voor de resultaten van het gevoerde beleid door middel van voorlichting, betrokkenheid bij de gemeentelijke planvorming en regulering van overstorten. HHSK verwacht dat 80% van de basisinspanning is gerealiseerd eind 2006. Tenslotte laat HHSK een hoge ambitie zien op het beleidsaspect 'afkoppelpercentage verhard oppervlak'. De regenwaterstroom wordt van het gemengde rioolstelsel afgekoppeld om de werking van afvalwaterzuiveringen te bevorderen en het aantal overstorten terug te dringen. HHSK

verwacht dat eind 2006 20% van het verharde oppervlak afgekoppeld zal zijn (mediaanwaarde bedraagt 9%).

10. Heffing en invordering

Er is binnen de waterschappen een trend aanwezig om te streven naar efficiencyvoordelen door middel van samenwerking met andere waterschappen en gemeenten en door gebruik te maken van toepassingen via internet. HHSK laat een gemiddeld ambitieniveau zien op dit beleidsveld. HHSK werkt samen met gemeenten op het gebied van kwijtschelding en met de belastingdienst met het oog op loonvorderingen. Inmiddels is ook gestart met de samenwerking met het hoogheemraadschap van Delfland. Ten tijde van het invullen van de begrotingsvergelijking had HHSK nog geen mogelijkheid voor automatische incasso. Sinds mei 2006 is deze mogelijkheid er wel. Omdat de metingen die worden uitgevoerd bij de influentgemalen aantonen dat de verschillen tussen geheven en geloosde vervuilingseenheden gering zijn is geen discrepantieonderzoek uitgevoerd. Bij de helft van de overige waterschappen is dit onderzoek wel uitgevoerd.

11. Bestuur en externe communicatie

Op het gebied van bestuur heeft HHSK een hoog ambitieniveau. HHSK beschikt over een bestuursprogramma en evalueert het functioneren van de bestuursorganen jaarlijks, net als de meeste andere waterschappen. Slechts een kwart van de waterschappen beschikt over een integriteitscode voor zowel medewerkers als bestuurders waarmee vertegenwoordigers van beide groepen ook hebben ingestemd. Als HHSK dit beleid in 2006 (opnieuw) heeft vastgesteld, is HHSK een van de meest vooruitstrevende waterschappen.

Ook vertoont HHSK een hoge ambitie op het gebied van externe communicatie. HHSK meet regelmatig de effecten van communicatie in de vorm van een imago onderzoek, klanttevredenheidsonderzoek en onderzoek naamsbekendheid. Er is voor de komende jaren een communicatiebeleidsplan vastgesteld waarin ook evaluatiemomenten zijn vastgelegd (nulmeting-éénmeting). Inzet is de communicatie met de ingezetenen verder te verbeteren. Hiervoor wordt een breed scala aan middelen ingezet. De locaties zijn bijvoorbeeld functioneel herkenbaar als HHSK objecten. Bij prominente buitenlocaties staan informatiepanelen. Ook hebben alle ingezetenen een brochure ontvangen waarin zinvolle informatie (over waterschapstaken en belangrijke telefoonnummers) is gecombineerd met tips over recreatieve waterbeleving. Tenslotte heeft HHSK een hoge ambitie op het beleidsaspect klachtenafhandeling.

Kosten, opbrengsten en lastendruk

Het financiële deel van de begrotingsvergelijking geeft een vergelijkbaar beeld als in voorgaande jaren. De ontwikkeling van kosten en opbrengsten verhoudt zich als gemiddeld tot andere waterschappen. Verder is de lastendruk voor huishoudens gemiddeld, maar bevindt de lastendruk voor het agrarisch bedrijf zich op een bovengemiddeld niveau (zie bladzijde 10 en 11 van de samenvatting).

Tarieven

In tabel 4 op de laatste bladzijde van de samenvatting staan de tarieven 2006 voor de verschillende categorieën (ingezetenen, gebouwd, ongebouwd) per taak weergegeven. Ten opzichte van het gemiddelde van alle waterschappen laten de tarieven van HHSK een wisselend maar herkenbaar beeld zien. De tarieven van HHSK voor het waterkwaliteitsbeheer en de categorie ingezetenen zijn ongeveer gelijk aan de mediaan. De tarieven voor de categorie gebouwd zitten onder de mediaan en de tarieven voor de categorie ongebouwd bevinden zich boven de mediaan van waterschappen.

Dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland en de Krimpenerwaard,

secretaris,

dijkgraaf,

mr. I.C.M. Baltus

mr. J.H. Oosters